

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних (семінарських) занять
ДЛЯ СТУДЕНТІВ

Навчальна дисципліна ОК30 Педіатрія з дитячими інфекційними хворобами
Галузь знань «Охорона здоров'я»
Спеціальність 222 «Медицина»
Кафедра педіатрії № 2

Затверджено на засіданні кафедри педіатрії № 2 від 27 серпня 2026 року, протокол
№ 1

Розглянуто та затверджено: ЦМК з педіатричних дисциплін від 28 серпня 2026
року, протокол № 1

Тема заняття: Організація надання неонатальної допомоги в Україні. Медичний
догляд за здоровою новонародженою дитиною.

Компетенції:

- Аналізувати причини перинатальної та неонатальної смертності.
- Визначати показання для переведення новонародженого у перинатальні центри III рівня.
- Оцінювати стан новонародженого за шкалою Апгар.
- Оцінювати гестаційний вік новонародженого за допомогою показників нервово-м'язової та фізичної зрілості шкали Ballard.
- Визначити відповідність фізичного розвитку дитини гестаційному віку.
- Оцінювати наявність ознак дихальної недостатності за шкалою Downes, Silverman-Anderson, спрощеною шкалою BOOЗ
- Здійснювати медичний огляд новонародженого.
- Визначити план проведення профілактики геморагічної хвороби, вакцинації та скринінг-обстеження дитини.

Мета: Формування фахових компетенцій для досягнення програмних результатів навчання з діагностики, лікування та профілактики захворювань у новонароджених дітей .

Обладнання: манекен новонародженої дитини, набір для штучної вентиляції легень і кисневої терапії, неонатальний стетоскоп, пульсоксиметр, пелюшки, одноразові рукавички, антисептик для обробки рук.

План та організаційна структура заняття

<i>Назва етапу</i>	<i>Опис етапу</i>	<i>Рівні засвоєння</i>	<i>Час</i>
Постановка навчальних цілей та мотивація Контроль вихідного рівня знань, навичок, умінь	Організаційні питання. Тестовий контроль. Індивідуальне усне опитування. Фронтальна бесіда. Мотивація навчання: Основним завданням неонатології є збереження життя і здоров'я дітей у віці від народження до 28 діб життя. Вважається, що цей віковий період людини є найбільш важливим у житті дітей. Знання особливостей неонатального періоду, принципів діагностики та лікування новонароджених сприятимуть покращенню якості життя та забезпеченню подальшого гармонійного розвитку майбутнього покоління. Контроль початкового рівня знань (тестовий контроль та усне опитування):	*	25 хв

	1. Яке положення щодо здійснення медичного догляду за здоровою новонародженою дитиною в пологовому залі є вірним? <i>А. Відразу після народження дитини акушерка викладає дитину на живіт матері, обсушує голову і тіло дитини стерильними, сухими, попередньо підігрітими пелюшками.</i> Б. Відразу після народження дитини акушерка, замінивши стерильні рукавички, перетискає та перетинає пуповину і перекладає дитину на груди матері. В. Відразу після народження акушерка допомагає здійснити перше раннє прикладання дитини до грудей матері. Г. Відразу після народження дитини акушерка електронним термометром вимірює новонародженому температуру тіла в аксілярній ділянці. Д. Відразу після народження дитини акушерка після обробки рук проводить новонародженому профілактику офтальмії із застосуванням антибактеріальних препаратів. 2. Який крок теплового ланцюжка є вірним? А. Температура в пологовій кімнаті (операційній) 22-24°C. <i>Б. Негайне обсушування дитини відразу після народження підігрітими пелюшками.</i> В. Контакт «шкіра-до-шкіри» повинен бути протягом 30 хвилин. Г. Грудне вигодовування починати через 2 години після народження. Д. Перше купання доцільно здійснити після контакту «шкіра-до-шкіри». 3. Яка ознака фізичної зрілості за шкалою Ballard характерна для зрілої новонародженої дитини? А. Шкіра желатиноподібна, червона. Б. Багато лануго. <i>В. На підощві складки по всій поверхні.</i> Г. Плоска ареола грудної залози. Д. Вушна раковина м'яка, майже не закручена.		
--	---	--	--

	4. Яке правило догляду за пуповинним залишком і пупковою ранкою є невірним? А. Обов'язкове ретельне миття рук. Б. Пуповинний залишок не треба накривати пов'язками. В. Нема необхідності обробляти пуповинний залишок антисептиками за умови забезпечення раннього контакту матері і дитини «шкіра-до-шкіри» з подальшим спільним перебуванням. Г. Дитину можна виписувати додому з пуповинним залишком, який не має ознак інфекції, за умови проведення медичним персоналом навчання та засвоєння матір'ю навичок догляду за пуповинним залишком. Д. При забрудненні пуповинного залишку (сеча, випорожнення) обробити антисептиками. 5. Яке правило проведення вакцинації новонароджених проти гепатиту В є вірним? А. Вакцинація здійснюється без інформованої згоди матері. Б. Вакцинації проти гепатиту В підлягають всі здорові новонароджені до виписки з пологового будинку. В. Планове профілактичне щеплення дітей проти гепатиту В (1 доза) проводиться у віці 2 місяці. Г. Щеплення не проводиться якщо в сімейному оточенні є наявний ймовірний контакт з HBsAg «+» (позитивною) особою (спільне проживання або догляд за дитиною). Д. Новонародженим вакцина вводиться внутрішньошкірно.		
Основний етап Розбір теоретичного матеріалу Курація хворих	Методи формування навичок: професійний тренінг, рішення тестів, типових задач а) демонстрація тематичного хворого викладачем; б) самостійна робота – курація хворих (збір анамнезу, об'єктивне спостереження, опрацювання попереднього діагнозу, складання плану обстеження та лікування);	** * **, ***	120 хв

	в) клінічний розбір хворого за участю викладача. Диференціальна діагностика, оцінка клінічних даних, результатів лабораторно-інструментального дослідження, лікування; г) засвоєння і відпрацювання практичних навичок	*, **, *** **, ***	
Заключний етап Контроль кінцевого рівня підготовки Загальна оцінка навчальної діяльності студента Інформування студентів про тему наступного заняття	Методи контролю навичок: індивідуальний контроль практичних навичок та їх результатів. Аналіз та оцінка результатів роботи. Контроль кінцевого рівня підготовки (ситуаційні задачі): 1. Новонароджена дитина від 1-ї вагітності на 39 тижні, 1-х фізіологічних пологів народилась з масою 3200 г, зростом 52 см. Стан при народженні: шкірні покриви рожеві, акроціаноз, гучний крик, реакція на тактильну стимуляцію активна, наявна спонтанна рухова активність, ЧСС – 130 за хвилину. Оцінити стан дитини за шкалою Апгар (кількість балів), відповідність показників фізичного розвитку гестаційному віку за центильними показниками. До якої групи за гестаційним віком відноситься дитина? Відповідь: Оцінка за шкалою Апгар – 9 балів. Фізичний розвиток дитини відповідає гестаційному віку, маса тіла доношеної дитини відповідає 50-у перцентилю, зріст – 90-у перцентилю. Доношена дитина. 2. Новонароджена дитина від 1-ї вагітності, перебіг якої був ускладнений гестозом, 1-х пологів на 37 тижні народилась з масою 1800 г, зростом 42 см. Стан при народженні: шкірні покриви рожеві, акроціаноз, гучний крик, рефлексорна реакція на відсмоктування з верхніх дихальних шляхів реакція у вигляді гримаси, незначна флексія кінцівок, відсутня спонтанна рухова активність, ЧСС – 100 за хвилину.	*	35 хв

	Оцінити стан дитини за шкалою Апгар (кількість балів), відповідність показників фізичного розвитку гестаційному віку за центильними показниками. До якої групи за гестаційним віком та масою тіла відноситься дитина? Відповідь: Оцінка за шкалою Апгар – 7 балів. Фізичний розвиток дитини не відповідає гестаційному віку, маса тіла менше 10-го перцентилу, зріст відповідає 10-му перцентилу. Недоношена дитина. Мала маса тіла при народженні.		
--	--	--	--

Рівні засвоєння: * ознайомлювальний, ** відтворювальний, *** реконструктивний, **** творчий.

Рекомендована література:

1. Педіатрія (неонатологія, гематологія, ендокринологія): Навчально-методичний посібник / За ред. О.П.Волосовця. – К.: МЕДПРИНТ, 2023. – 432 с.
2. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume set, 22-nd edition. By Robert M. Kliegman, Bonita M.D. Stanton, Joseph St. Geme and Nina F Schor. – Philadelphia, PA : Elsevier Inc., 2024 - 4472 p. (Ch. 629, pp. 3515-3549) ISBN-10 : 032352950X ISBN-13 : 978-0323529501
3. Бейлест А.Л. Гестаційний вік: веб-сайт. Довідник MSD, 2025. URL: <https://www.msdmanuals.com/uk/professional/pediatrics/perinatal-problems/gestational-age> (дата звернення: 29.07.2026).
4. Про затвердження Порядку організації надання перинатальної та неонатальної допомоги: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.05.2026 № 599 / Міністерство охорони здоров'я України. – Київ, 2026. – Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 22 травня 2026 р. за № 728/46122. <https://ips.ligazakon.net/document/re46122>
5. Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу спеціалізованої медичної допомоги «Початкова, реанімаційна та післяреанімаційна допомога новонародженим»: наказ МОЗ України від 26.03.2025 № 536. <https://www.dec.gov.ua/mtd/pochatkova-reanimaczijna-ta-pislyareanimaczijna-dopomoga-novonarodzhenym/>
6. Про затвердження Уніфікованого клінічного протоколу вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Респіраторний дистрес-синдром у передчасно народжених дітей»: наказ МОЗ України від 05.05.2021 № 873. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0873282-21#Text>
7. Про забезпечення розширеного неонатального скринінгу в Україні: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.10.2021 № 2142 (із змінами,

внесеними згідно з наказами МОЗ України від 12.11.2021 № 2523, від 09.06.2022 № 991, від 13.10.2022 № 1867). Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 жовтня 2021 р. за № 1403/37025.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1403-21>

8. Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні та контроль якості й обігу медичних імунобіологічних препаратів: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.09.2011 № 595 (із змінами, внесеними згідно з наказами МОЗ України від 11.08.2014 № 551, від 26.09.2016 № 996, від 18.05.2018 № 947, від 23.04.2019 № 958, від 11.10.2019 № 2070, від 03.07.2020 № 1510, від 01.02.2022 № 190, від 18.07.2024 № 1254, від 05.03.2025 № 396, від 14.11.2025 № 1722). Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10 жовтня 2011 р. за № 1159/19897.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1159-11#Text>

9. Про затвердження Порядку надання медичної допомоги з організації скринінгу та діагностики порушень слуху у дітей: наказ МОЗ України від 29.04.2025 № 736. URL: <https://moz.gov.ua/> (дата звернення: 24.08.2026).

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0746-25#Text>

10. EFCNI, Koletzko B, Buonocore G et al., European Standards of Care for Newborn Health: Prevention of vitamin K deficiency bleeding (VKDB) at birth. 2022.

11. Ivan Hand, Lawrence Noble, Steven A. Abrams; COMMITTEE ON FETUS AND NEWBORN, SECTION ON BREASTFEEDING, COMMITTEE ON NUTRITION, Vitamin K and the Newborn Infant. Pediatrics March 2022; 149 (3): e2021056036. 10.1542/peds.2021-056036.

12. New ballards score for gestational age assessment.

<https://www.youtube.com/watch?v=pAWjTRzQxAs>

13. New Ballard Score Chapter 1. <https://www.youtube.com/watch?v=-Q0tpBHkY7M>

14. New Ballard Score Chapter 2. <https://www.youtube.com/watch?v=H5iNDcDgnkM>

15. New Ballard Score Chapter 3.

https://www.youtube.com/watch?v=m6Xn05PnC1Y&list=RDm6Xn05PnC1Y&start_radio=1

Питання для самопідготовки студента до практичного заняття:

1. Розрахунок показників та структура перинатальної і неонатальної смертності.
2. Принципи регіоналізації перинатальної допомоги.
3. Перелік медичних показань до направлення новонароджених для надання медичної допомоги в перинатальних центрах III рівня.
4. Послідовність дій при здійсненні медичного догляду за здоровою новонародженою дитиною в пологовій залі.
5. Десять кроків «теплого ланцюжка».
6. Оцінка показників адаптації новонародженого. Шкала Апгар.
7. Алгоритм первинного огляду новонародженої дитини.

8. Оцінка відповідності морфо-функціональної зрілості новонародженого та фізичного розвитку новонародженого гестаційному віку.
9. Оцінка ступеня дихальної недостатності за шкалою Downes, Silverman-Anderson або за спрощеною шкалою ВООЗ.
10. Компоненти спільного перебування, протипоказання до спільного перебування.
11. Правила догляду за пуповиною, пуповинним залишком, пупковою ранкою та шкірою новонародженого.
12. Профілактика геморагічної хвороби новонародженого.
13. Вакцинація новонароджених дітей.
14. Скринінг новонароджених дітей.
15. Скринінг слуху новонароджених.

Методична розробка складена доц. Шевцовою Т.І., ас. Слюсар Н.А.